

A lengyeltóti Szent Jakab-templom

2009 június 14. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása Még nincs értékelve

Mérték

Magyar Nemzet szombati magazinjának egyik legérdekesebb sorozatát közöljük le folytatásokban, melyben a remek Ludwig Emil megmutatja nekünk a rejt?zköd? Magyarország eldugott kincseit, melyek mellett sokszor figyelmetlenül elhaladunk a mindennapi rohanó életünk során. Vigyázzunk ezekre a páratlan kincsekre, hiszen ezek a kincsek alappillérei szeretett Hazánknak.

Az 1990-es évek végéig megjelent m?emlékjegyzékek mindössze annyit írnak a Somogy megyei Lengyeltóti római katolikus plébániatemplomáról, hogy „korábbi templom felhasználásával épült eklektikus stílusban 1882-ben”. A hivatalosan is csak m?emlék jelleg?nek nyilvánított épület renoválásához 1989-ben fogott hozzá az egyházközség, ám hamarosan kiderült, hogy az újkori falak egy sokkal régebbi templom maradványait rejtik. Az 1996-ig tartó régészeti kutatás és helyreállítás folyamán kibontakozott, majd tudományosan rekonstruált XII. századi templom roppant értékes példával gazdagítja román kori építészetünk eddigi ismereteit.
A Balaton partjától az ?si megyeközponton, Somogyváron át a Délvidékre vezet? – már az ókorban is fontos szerepet játszó – hadi út mentén kisebb magaslaton keletkezett település, Tóti neve a régi magyar szóhasználatban a délszlávokra is vonatkozó népnévre utal; az Árpád-korban a déli szomszédunkban él? szlavónokat – tótokat – is telepítettek a királyi vármegyébe.
Az 1116 és 1121 között oklevélben is felbukkanó község neve nem szerepel az 1332–37 között országosan összeírt plébániák sorában, holott a napvilágra került templom minden jel szerint az 1100-as években épült. Ennek az lehet a magyarázata, hogy a különös alaprajzú, nyugati toronypárral és hármas szentélyfejjel megépített templom valamely szerzetesrendünk egyháza volt. A korai id?pont miatt legvalószín?bb a bencés, esetleg egy keresztes lovagrend, ám err?l egyel?re hallgatnak a forrásaink. Az épület azonban rendkívül beszédes. Téglából készült, míves kivitelben, a falakon finom rajzolatú díszpárkányok futnak körbe a Dunántúlon másutt is látható cikcakk és farkasfogas mintázattal. A nyolc és fél méter hosszú és ugyanolyan széles, kissé szabálytalan négyszög? hajó keleti oldalához csatlakozik a két kisebb, köríves mellékapszis, középen a nagyobb méret?, nyújtott patkóív? f?szentély. A középkori liturgiában a Szentháromságot jelképez? három apszison kívül a délen és északon, illetve a diadalív mellett az egyenes falakba mélyed?, összesen 18 ül?fülke is a rendi közösség korabeli jelenlétér?l tanúskodik, s nem falusi hívek gyülekezetér?l.
A templom tatárjárás utáni történetér?l éppúgy keveset tudunk, mint a török id?k alatti hányattatásairól. Az 1241–42-ben súlyosan megrongálódott – nagyrészt összeomlott – épületet újjáépítették, a kutatórégész szavaival „a helyreállítást a XII. századi templom épít?mestereinél jóval gyengébben képzett k?m?vesek végezték”, ami azért elgondolkodtató, mert abban a korban még nem beszélhetünk „szocialista szakemberképzésr?l”. Egy 1426. évi adat már plébániaként említi, 1660-tól pedig a szigligeti vár tartozéka a lengyeltóti templom, kegyurai a Tóti Lengyel család tagjai. A plébánián 1702-t?l vezetett Historia Domus szerint véd?szentje „emberemlékezet óta” az id?sebb Szent Jakab apostol, akinek kiterjedt középkori kultuszával már sok helyütt találkoztunk a Dunántúlon.
Az 1752-ben Lengyel Gáspár által megújított templomot az újabb kegyurak, a Zichy grófok nagyobbították meg a jókora, kereszt irányú hajóval 1882-ben, és végül e kései klasszicista stílusú épületb?l bontakozott ki a magyar millecentenárium esztendejére ez a nyolc évszázados, különleges érték? építészeti emlékünk.

Ludwid Emil.hu

Ajánló